

John Steinbeck

Ben Bir
Devrimciyim

Türkçesi: Abdullah Yılmaz

Deneme

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	7
I. YÜREK MEKÂNLARI.....	19
<i>Salinas'ta Her Zaman Yapacak Bir Şeyler Bulunur.....</i>	<i>23</i>
<i>Altın Kelepçe.....</i>	<i>34</i>
<i>30'lar İçin Bir Kılavuz.....</i>	<i>38</i>
<i>Bir New York'lu Olmak.....</i>	<i>56</i>
<i>Deniz Kartallarıyla Savaşım.....</i>	<i>67</i>
<i>Sag Harbor Muhabbetleri.....</i>	<i>77</i>
II. TARAFLI SANATÇI.....	95
<i>Kaliforniya'da Bitmeyen Kavga.....</i>	<i>102</i>
<i>Mahsul Çingenele: İşgal Kampları.....</i>	<i>109</i>
<i>Portakal Ağaçları Altında Açlıktan Ölmek.....</i>	<i>114</i>
<i>Taraf Tutun Yazarlar'dan.....</i>	<i>119</i>
<i>Ben Bir Devrimciyim.....</i>	<i>120</i>
<i>Silahsız Düello.....</i>	<i>123</i>
<i>Arthur Miller'ın Duruşması.....</i>	<i>135</i>
<i>Atque Vale.....</i>	<i>139</i>
<i>Sevgili Adlai.....</i>	<i>142</i>
<i>GOP Delegelerinin Daha Büyük, Daha Güzel Rozetleri Var.....</i>	<i>144</i>
<i>L'Envoi.....</i>	<i>147</i>
III. ÇEŞİTLİ MAKALELER.....	153
<i>Derken Kolum Koptu.....</i>	<i>162</i>
<i>Balıkçılık Üzerine.....</i>	<i>170</i>
<i>Sirk.....</i>	<i>174</i>
<i>Başboş Köpekler Üzerine Başboş Düşünceler.....</i>	<i>177</i>
<i>... yakalanmış ateşböcekleri gibi.....</i>	<i>180</i>
<i>Hepimizin İçindeki Jan.....</i>	<i>182</i>
<i>"O" Dediğimiz Bir T Model.....</i>	<i>185</i>
IV. YAZMA ÜZERİNE.....	189
<i>Oyun-Roman.....</i>	<i>194</i>
<i>Kısa Romanların.....</i>	<i>198</i>
<i>Mantıksal Temel.....</i>	<i>201</i>
<i>Eleştirmenler – Bir Yazarın Bakış Açısından.....</i>	<i>203</i>
<i>Kitaplar Üzerine Bazı Rastgele ve Kaba Görüşler.....</i>	<i>208</i>
<i>Nobel Ödüllü Kabul Konuşması.....</i>	<i>214</i>

V. ARKADAŞLAR	217
<i>Ed Ricketts Hakkında</i>	221
<i>Ernie Pyle</i>	261
<i>Tom Collins</i>	263
<i>Robert Capa</i>	266
<i>Adlai Stevenson</i>	268
<i>Henry Fonda</i>	273
<i>Woody Guthrie</i>	275
VI. DIŞARIDA GAZETECİ	277
<i>Fransa'nın Ruhu ve Bedeni</i>	285
<i>Paris'te Bir Amerikalı (dördüncü makale)</i>	300
<i>Paris'te Bir Amerikalı (on üçüncü makale)</i>	303
<i>Positano</i>	306
<i>Floransa: Kulenin Patlaması</i>	315
<i>İrlanda'ya Dönüyorum</i>	319
<i>Anthony Daly'nin Hayaleti</i>	328
VII. SAVAŞ MUHABİRİ	333
<i>Çıkarma Gemisi</i>	341
<i>Bekleme</i>	345
<i>Blitz Hikâyeleri</i>	348
<i>Lilli Marlene</i>	351
<i>Bob Hope</i>	354
<i>Vietnam Savaşı: Ne Cephe Belli, Ne de Gerisi</i>	357
<i>Deltada Harekât</i>	360
<i>Terörizm</i>	365
<i>Püf, Sihirli Ejderha</i>	368
<i>Şair Yevtuşenko'ya Açık Mektup</i>	373
VIII. AMERİKA VE AMERİKALILAR	375
<i>Önsöz</i>	380
<i>E Pluribus Unum</i>	382
<i>Paradoks ve Düş</i>	395
<i>Halkın Hükümeti</i>	406
<i>Yaratılmış Eşit</i>	414
<i>Genus Americanus</i>	423
<i>Mutluluk Peşinde</i>	440
<i>Amerikalılar ve Toprak</i>	449
<i>Amerikalılar ve Dünya</i>	457
<i>Amerikalılar ve Gelecek</i>	467
<i>Sonsöz</i>	480
KAYNAKÇA	483
STEINBECK'İN DÜZYAZILARINDAN SEÇME KAYNAKÇA	485

Kaliforniya'da Bitmeyen Kavga

Altmış yılda Kaliforniya tarımında tam bir devrim yaşandı. Eskiden temel ürünler sığır ve samandı. Bugün ise meyve ve sebze en çok kâr getiren ürünler. Çiftçiliğin doğasındaki değişimle birlikte, bu işi yürütmek için zorunlu emekçilerin doğasında ve miktarında da paralel bir değişme görüldü. Pazar için üretim yapan bahçeler, dönüm başına çok daha fazla ürün vermekle birlikte, evin ihtiyacı için yetiştirilen sebze meyveye ya da samana göre çok daha fazla emek gücü ve ekipman gerektiriyordu. Aynı zamanda bu ürünler mevsimlikti, yani büyük oranda göçmen işçiler tarafından elle toplanıyordu. Tarımın yoğunlaşması, pazar için üretim yapan bahçelerde başka bir önemli gelişmeyi de zorunlu kıldı. Binlerce dolarlık yatırımın yapıldığı büyük ölçekli çiftliklerin sayısı arttı; aynı şekilde, beş dönümle on dönüm arası büyüklükteki çok küçük çiftliklerin sayısı da. Ama yüz dönümle üç yüz dönüm arası, orta büyüklükteki çiftlikler yok olmaya yüz tuttu.

Bu yüzden, Kaliforniya'da hayat standartları, arzuları, ihtiyaçları ve beklentileri bakımından birbirinden farklı iki çiftçi sınıfı ortaya çıktı: Anlaşmazlıklarda genelde işçilerin yanında yer alan çok küçük çiftçiler ve *Los Angeles Times*'ın sahibi A. J. Chandler ya da muazzam genişlikte toprakları uzaktan işleten Herbert Hoover ve William Randolph Hearst gibi spekülâtif çiftçiler. Bu büyük şahıs işletmeleriyle birlikte hareket eden, hisse sahiplerinin malı olan ve maaşlı idareciler tarafından yönetilen büyük şirket çiftlikleri ve ipotek yoluyla ele geçirilmiş, bankanın direktifine göre işçi politikası uygulayan sorumlu müdürlerin işlettiği çok sayıda banka çiftliği vardı. Örneğin, Bank of Ame-

rica neredeyse Kaliforniya eyaletinin en büyük çiftlik sahibi ve işletmecisidir.

Bu iki sınıfın ortak noktası yoktu ya da çok azdı; küçük çiftçiler Grange'a üyeyken, spekülatif çiftçiler Ticaret Odası'yla çok yakın bağları olan Kaliforniya Birleşik Çiftçiler gibi örgütlere üyeydiler. Bu grubun en büyük faaliyeti tarım işçilerinin her türlü örgütlenme çabasına direnmektir. Ortak amaç, tarım işçilerini örgütlemeyle yönelik her türlü girişimin kızıl bozguncuların işi ve her örgütün komünizm yanlısı olduğunu göstermeye çalışan haberler yaymak ve bildiriler dağıtmaktır.

Amerika'yı boydan boya kateden demiryolunun tamamlanması, çalışmak için buraya getirilen on binlerce Çinli ve biraz Hindu nüfus bırakmıştı geriye. Yaklaşık aynı dönemde, meyve üretimindeki artışla birlikte mevsimlik işçi ihtiyacı başgösterdi ve kitleler halindeki bu ucuz işgücüne talep arttı. Ama bu insanlar bölgede uzun süre kalmadı. Kentlere göç ettiler, buralarda küçük toprak parçaları satın aldılar, en kötüsü de, bir grup olarak ortak çabalarını yönlendirecek "ocaklar" içinde örgütlendiler. Çok geçmeden beyazlar arasında ırksal nefret alevlendi, Çinlilere karşı saldırılar başladı ve yıldırma faaliyetleri bütün eyalette kolayca bulunabilen ve ucuz emek kaynağı olan bu insanlar tarlalardan sürülüp atılana kadar sürdü. Çinlilerin yerini almak üzere, Japonların Kaliforniya'ya göçleri teşvik edildi ve onlar da, hatta Çinlilerden daha çok, yalnızca kendi küçük toprak parçalarını edinmekte kalmadılar, örgütlenme yeteneklerini de sergilediler. Sonuç "Yeşil Bela" kıskırtmasıydı. Derken, yüzyılın hemen başında kitleler halinde Meksikalı işçi getirildi. Bir süre bunlar çalışkan, verimli işçilerdi; ne zaman ki ihtiyacın iki katı insan getirildi, bu insanların kazançları her tür kabul edilebilir hayat standardının altına düştü. Bu koşullarda, onlar da diğerlerinin yaptığını yaptı: Örgütlenmeye başladılar. Büyük işletme sahipleri hemen üzerlerine ateş açtı. Gazeteler Meksikalı sendikaların radikalizmi haberleriyle doldu. Imperial Valley, Kern County ve çevresindeki üzüm

bağlarında ayaklanmalar patlak verdi. Yeni bir işçi dalgası, bu defa Filipin Adaları'ndan ayarlandı ve döngü tekrarlandı; emek bolluğuna paralel olarak ücret azalması, örgütlenme ve kaçınılmaz ırkçı nefret ve ayaklanmalar.

Yakin zamana kadar bu böyle sürdü gitti. Middle West'te geçtiğimiz yıllarda meydana gelen kuraklık muazzam bir ucuz emek gücünün bölgeye akın etmesine neden oldu. İnsanlar tarifi edilmesi imkânsız araçlarla, Oklahoma, Nebraska, Teksas ve kuraklık yüzünden bazıları yaşanamaz hale gelmiş diğer eyaletlerden Kaliforniya'ya geliyordu. Çiftliklerinin mahvolması sonucunda yoksulluğun pençesine düşen ve ellerinde kalan ne varsa onu da bu yolculukta tüketen insanlar bölgeye o kadar bitap ve çaresiz geldiler ki, koşullar ne olursa olsun, ne ücret teklif edilirse edilsin çalışmaya gönüllüydüler. Göç hatırı sayılır düzeyde iki yıl önce başladı ve bugüne kadar artarak sürdü.

Bir an için şimdiki döngü de eskilerin tıpatıp aynısı gibi görünmekle birlikte, bu akını diğerlerinden ayıran birkaç unsur var. İlk önce, göçmenler hiç kuşkuyla yer vermeyecek bir biçimde Amerikalı, taşıma değil. İkincisi, onlar iyi ücret vaadiyle Kaliforniya'ya akın etmedi, tıpkı bir istilaya uğrayıp felaketten kaçmış insanlar gibi mülteci durumuna düştüler. Üçüncüsü, onlar çapulcu sürüsü değil, hepsinin kendi küçük çiftlikleri ya da eskiden Amerika'da dendiği gibi, çiftçi elleri var, yani işveren bir ailenin üyesi. Onların aklında tek şey var, toprak edinmek ve yerleşmek. Belki de en önemli fark şuradan geliyor: Öyle kolayca korkacak göz yok onlarda. Cesur, zeki ve yetenekli insanlar. Kuraklığın dehşetini yaşamış ve ondan kaçmak için muazzam çabalar sarf etmiş bu insanlar, ötekiler gibi sürü yerine konamaz, ürkütülemez, açlığa mahkûm edilemez ya da korkutulamaz.

Şimdi Dust Bowl'dan göçenlerin Kaliforniya'ya vardıklarında ne bulduğuna bakalım. Kalıcı ve yerleşik emek gücünün safları doludur. Çoğu durumda, bütün kaynaklar Dust Bowl'dan buraya gelirken tükenmiştir. Çinliler ve Filipinlilerin aksine, erkekler nadiren tek başlarına gelmiştir. Eşleri ve çocukları da yanların-

dadır, hatta bazılarının birkaç tavuğu ve kırık dökük ev eşyası da vardır ama çoğu, yolculuk için mazot almak üzere satılmıştır. Bir adam, karısı ve sayıları üçten sekize değişen çocuklarının Kaliforniya'ya, seyahat ettikleri döküntü bir araba ve bedenlerini saran yırtık sökükle elbiseler dışında hiçbir şeyleri olmadan ayak basmaları son derece normaldir. Sıklıkla yatak yorgan ve kapkaktan yoksundur bu insanlar.

Bahar, yaz ve kısmen de güz aylarında erkekler şöyle ya da böyle mevsimlik tarım işçisi olabilir. Başarılı bir yıl içinde kazanabilecekleri en yüksek meblağ 400 dolardır ve eğer herhangi bir sorunu varsa, hızlı, çevik ve güçlü değilse, bu para pekâlâ 150 dolar da olabilir. Görülüyor ki, bir yer kiralamak ne kelime, üstüne başa da bir şey satın alınmaz. Eldeki her kuruş yiyecek ve tarladan tarlaya gitmek için kullanılan araba için harcanmak zorundadır. Göçmen iki federal kamptan birinde, ya küçük ya da büyük çiftçiler tarafından kurulmuş evlerden oluşan eyalet kampında ya da malum işgal kamplarda konaklayacaktır. Eyalet kamplarında, çevre sağlığıyla ilgili düzenlemeler ve çadır kuracak bir yer vardır. Büyük çiftçiler tarafından işletilen bu kamplar iki sınıfa ayrılır; ayda 4 dolardan 8 dolara kadar kira karşılığında işçilere kiralandan evler ve işgal kamplardan pek farkı olmayan kamp alanları. Kira büyük bir sorun olduğundan, evlerin durumuna bir bakalım. Normalde bir odalıdır ve suyu yoktur; iki ya da üç yüz insan başına bir tuvalet ve bir banyo düşer. Gerçekten de, bir Üreticiler Birliği toplantısında, kadınlar ve erkekler için ayrı tuvaletler yapılmasını savundu diye, bir büyük çiftçi, "Komünist mi ne?" suçlamasına maruz kaldı. Bazı geniş sığır çiftliklerinde model işçi evleri denen evler vardır. Çok tanınmış bir şahsiyet tarafından işletilen bu çiftliklerin biri tek odalı sağlam kerpiç evler inşa etti. Tanesinin 500 dolara mal olduğu söyleniyor. Bu evler ayda 5 dolara kiraya veriliyor. Bu çiftlik, ötekilerde saat başı 30 sent ödenirken, 20 sent saat ücreti ödüyor ve bu da Grange tarafından onaylanıyor. Bu muhterem şahıs emek maliyetinden yüzde 33.5 tasarruf yapmakla kalmıyor, evleri için de ayda 5 do-

lar kira alıyor; hemen görüleceği üzere, üstüne üstlük yatırdığı paranın karşılığını fazlasıyla alan bu kişi bir yardımsever olarak övülüyor. Ama bu malum çiftlik, göçmenlerin mazot parası biriktirene kadar orada kalması ve sonra çekip gitmesiyle ünlüdür.

Küçük çiftçiler, tuvalet için kazılan bir iki çukur dışında, kampların hiçbir ihtiyacını karşılayamıyor. Son çare, bazı dere yataklarına kurulan, işgal kamplar oluyor. İnsanlar buraya yığılıyor. Suyunu içmek, yıkanmak, giysilerini yıkamak ve dışkılarını boşaltmak için bu dere kullanılıyor; sonuçta salgın hastalıklar kolayca yayılıyor ve kontrolü güçleşiyor. Örneğin, Stanislaus County, işgal kampı sayesinde bağırsak kurduyla tanıştı. Uzun süredir yaşadıkları yoksulluk yüzünden, bu kampların insanları hastalıkla savaştıkları güçte değil. Amerika’da kimsenin acından ölmediği söylenir sık sık; ama geçtiğimiz yıl, Santa Clara County’de bölge valisi beş bebeğin “yetersiz beslenme” yüzünden öldüğünü rapor etti. “Yetersiz beslenme” açlıktan ölme yerine kullanılıyor ve daha az şok edici bir sözcük ama çağrışımı belki daha da dehşet verici çünkü acının daha uzun sürdüğü anlamına geliyor.

Bu işgal kamplarında göçmenleri bu zamana kadar görülmemiş bir sefalet bekliyor; ayrıca tehdit ve korkunun da sınırı yok. Bir kampta, aynı zamanda yakınlardaki büyük bir çiftliğin de çalışanı olan şerifin adamlarının, sanki yüzleri ezberlemeye çalışıyormuş gibi çadırlardan içeriye dikkatle bakarak, kampı saatler boyu denetlemesi alışıldık bir şey. Kampların kurulduğu bölge ahalisi göçmen işçilerin ürünün toplanacağı ay gelmesini ve iş biter bitmez bölgeyi terk etmesini istiyor. Eğer gitmezlerse, silahlarına davranıp zorla kovuyor.

Bunlar Kaliforniya’nın Dust Bowl’dan gelen göçmenlere sunduğu koşullardan bazıları. Ama bu göçmenler açlık sınırındaki ücretler ve derme çatma kulübeler konusunda Çinli, Filipinli ve Meksikalı mültecilere göre daha dertli. Aileleri yanlarında olan bu insanlar önceki göçmenlere göre daha az hareket kabiliyetine sahip. Açlık kapıyı çaldığında, tek bir kişi değil, bütün aile açlı-

ğın pençesine düşüyor. O yüzden, bu insanlar kendi güvenlikleri için örgütlenmek zorunda olduklarını çabuk gördüler.

Örgütlenme girişimleri daha girişim halindeyken bile büyük yetiştiricilerin vahşi saldırılarıyla karşılandı. Kern County’de işçiler daha geçenlerde AF of L altında örgütlenmek üzere bir araya geldi. Formları doldurup bir yetki dilekçesi imzaladılar ve bunu Washington’a postaladılar. O gece Birleşik Çiftçiler’in bir temsilcisi Washington’a bir telgraf çekerek, bu işçilerin yetki dilekçesi hakkında bilgi istedi. Washington bürosu doğal olarak böyle bir yetki belgesinden haberleri olmadığını bildirdi. Ertesi gün Bakersfield gazetelerinde AF of L’in yetki isteminin reddedildiği yazıyordu; demek ki, önerilen sendika komünist işi olmalıydı.

Ama “komünizm” sözcüğünün öcü olarak kullanılması artık neredeyse anlamsız hale geldi. Spekülatif bir çiftçi grubunun bir yetkilisine “komünist” derken neyi kastettiği sorulduğunda, yanıtı, “Biz saat başına 20 sent verirken 25 isteyen adama başka ne denir?” oldu. Bu gerçekçi ve lakayt tanım sonunda işçiler tarafından anlaşıldı ve artık terim eskisi gibi korkutucu değil. Ve bir bölge yargıcı, “Kaliforniya tarımı bizim bir köleci sistem yaratmamızı ve yaşatmamızı talep ediyor” derken, tarım emekçilerinin örgütsüz geleceği tarla ve bahçelerde çalışan her insana açıkça ilan ediliyordu.

Göçmenlere karşı alışıldık yıldırma önlemleri uygulandı: Şerif yardımcılarının “kendini savunma” amacıyla ateş açması, suçsuz yere hapse atma, jüri önünde mahkemede yargılanma hakkı vermeme, işkence ve gece baskınları yaparak dayak atma. Ama bu Amerikalı göçmenlerin buraya çıkıp gelmeleriyle, kısa sürede bir değişiklik oldu. Anlaşıldı ki, bu insanlar daha yüksek ücretler istedikleri ve komünist oldukları için değil, yalnızca örgütlenmek istedikleri için saldırıya uğruyordu. Ve ahali için, bu izin verilemez bir şey olduğu kadar, işçilerin güvenliği için zorunluymuştu.

Bu sezon, önceden kullanılmayan yeni bir korkutma taktiğiyle başladı. Bu iş dünyasındaki rakipler arasında son derece başarılı olan fısıltı kampanyasıydı. İş dünyasında olduğu gibi, burada da

ölümcül sonuçlar getirdi çünkü kaynağı bilinmiyordu ve kolaylıkla yayılıyordu. Bu kampanyanın bir parçası olarak, kulaktan kulağa işçi olaylarında grevcilerin saflarını dağıtmakla görevlendirilen şerif yardımcılarının göz yaşartıcı değil zehirli gaz kullanacakları yayıldı. İkinci söylenti kadınları hedef alıyordu ve ne kadar aşağılık taktikler kullanıldığını gösteriyordu. Söylenti mealen şöyleydi: İşçiler olay çıkarırsa, grevcilerin kullandığı su kaynaklarına tifo mikrobi atılacak. Bu tür duyumların eyaletin büyük bir bölümünde alınıyor olması bu taktiğin etkili olduğunu gösteriyor.

Etki beklenenin de ötesinde oldu. Şimdi Kaliforniya'da korku yerine öfke var. Büyük yetiştiricilerin aptallığı yüzünde korkunun yerini can derdi aldı. Grange, toprağa ve insanlara yakın çalıştığı ve bu yeni ırktan insanların huyunu bildiği için, az da olsa bu insanların ayakta kalmasına yetecek bir ücret belirlemeye çalıştı. Ama tarım sektöründe hatırı sayılır bir kâr elde eden tek grup olarak gösterilen, büyük sebze ve meyve yetiştiricileri paralarını göz yaşartıcı gazlara ve tüfeklere harcıyordu. İnsanlar örgütlenecek ve büyük yetiştiriciler örgütleri zorla bastırarak. Neler olacağını görmek için kâhin olmak gerekmiyor. Kern County'de, Grange pamuk toplayıcılarına ilk toplama için elli kilo başına 1 dolar önerdi. Birleşik Çiftçiler ise 70 sentin üzerine çıkmıyor. Vadide gerilim var ve yarın ne olacağı belli değil.

Gönül ister ki, Kaliforniya ürünlerinin toplanması için bu kadar gerekli olan büyük göçmen işçi gruplarına insanca yaşam hakkı verilsin, sürekli olarak zulüm görmesin, işkenceye uğramasın ve acılar çekmesinler ki, sonunda kendilerinden önce işkenceye uğrayan ve açlıktan ölen yüz binlerce insanın intikam melekleri haline gelsinler.

(1936)